

Centri Civilnih Inicijativa (CCI)

Program Partnerskog Građanskog Zastupanja (CAPP)

Projektni pravac: "Monitoring rada parlamenata u BiH"

POLUGODIŠNJE IZVJEŠĆE
O RADU PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BiH

01. siječnja /januara – 30. lipnja /juna 2007. godine

Centri Civilnih Inicijativa (CCI) je bosanskohercegovačka nevladina, neprofitna i nestranačka organizacija, koja djeluje na prostoru cijele BiH i koja ima urede u Tuzli, Sarajevu, Banja Luci, Mostaru, Bihaću i Doboju. Misija organizacije je promoviranje aktivnog sudjelovanja građana u demokratskim procesima u BiH.

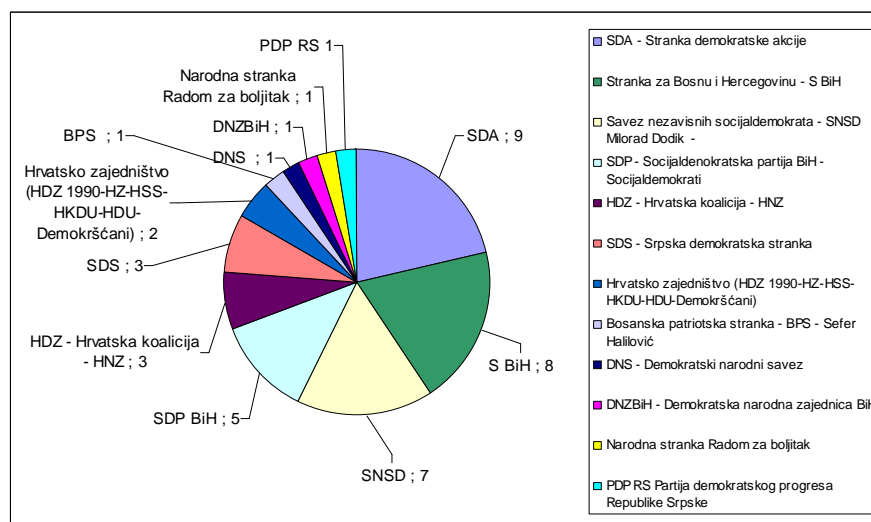
1. UVOD

Centri civilnih inicijativa (CCI), kao jedan od pokretača projekta Građanska platforma (GP), kojim je, u predizbornom periodu, uobličeni zahtjev građana BiH prema budućoj vlasti, u vidu 12. ključnih problema koje građani smatraju prioritetnim za rješavanje (zahtjev je podržan sa preko 500.000 potpisa građana), ovih dana, kako su to prije izbora i obećali, u saradnji sa koalicijskim partnerima (Transparency international, ALDI i dr.), objavljuju analize dosadašnjeg rada različitih nivoa vlasti u BiH, koje su nastale kroz monitoring rada parlamenata i vlada, u okviru Programa partnerskog građanskog zastupanja (CAPP).

1.1. PODSJEĆANJE

Parlamentarna skupština BiH, kao najviši organ zakonodavne vlasti u BiH, se konstituirala, u punom kapacitetu, tek 14.03.2007. godine (164. dana nakon održanih općih izbora u BiH), kada je, konačno, održana konstituirajuća sjednica Doma naroda i izabrano rukovodstvo tog Doma, dok je Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH konstituiran 20.11.2006. godine, a njegovo rukovodstvo izabrano je 11.01.2007. godine.

Evidentno je da je Parlamentarna skupština BiH dugo nakon općih izbora u BiH bila žrtva međustranačkih sukoba i bezuspješnih pokušaja oko formiranja vladajuće koalicije, što govori u prilog činjenici da članovi tog parlamenta sebe, još uvijek, ne doživljavaju kao zastupnike interesa građana, već kao zastupnike interesa političkih stranaka i njihovih lidera, što je u stvari i glavni problem u radu parlamenta i izvorište svih dosadašnjih, ali i budućih, vrlo izvjesnih, blokada u radu najvišeg zakonodavnog organa vlasti BiH. Konačnim formiranjem Parlamentarne skupštine BiH, očito nisu otklonjeni svi problemi u njenom radu, prije svega, zbog prirode vladajuće koalicije, koja nije formirana okupljanjem oko zajedničkih programskih ciljeva, nego po tzv. matematičkom modelu, s isključivom namjerom podjele vlasti za naredne 4 godine. Iz navedenih razloga, neće biti jednostavno postići konsenzus i osigurati stabilnu većinu za usvajanje ključnih reformskih zakona, a što se može negativno odraziti na stvaranje pozitivnog ambijenta, koji bi trebao omogućiti očekivani porast životnog standarda građana BiH, kao i brže približavanje naše zemlje ka euroatlantskim integracijama i punopravnom članstvu u EU, oko čega, još uvijek, postoji solidan politički konsenzus svih političkih subjekata u BiH.

Grafički prikaz 1: Stranačka struktura Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH

Vrijedi istaći, kada je riječ o Parlamentarnoj skupštini BiH, da su predstavnici CCI-a, 19.04.2007. godine, imali razgovor sa predsjedateljem Zastupničkog doma, Berizom Belkićem, te da je tom prigodom izražena puna spremnost Parlamentarne skupštine BiH da se maksimalno koristi potencijal NVO sektora u BiH, u smislu njegove savjetodavne uloge u važnim reformskim procesima u BiH. Također, iskazana je puna spremnost da se pažljivo razmotre inicijative CCI-a, te drugih nevladinih organizacija i predstavnika civilnog društva, koje imaju konkretne prijedloge za unapređenje rada Parlamentarne skupštine BiH, a na dobrobit svih građana BiH.

1.2. FOKUS ISTRAŽIVANJA

Naše istraživanje, kroz monitoring rada Parlamentarne skupštine BiH, smo fokusirali na odgovornost prema javnosti BiH i na broj zakona ili drugih mjera koje predstavnici vlasti donose ili iniciraju, a koji su u skladu sa zahtjevima iz Građanske platforme, koju je svojim potpisima podržalo preko 500 000 građana BiH. Već za naredna izvješća, odgovornost Parlamentarne skupštine BiH ćemo pratiti i kroz prizmu preizbornih obećanja političkih stranaka, kao i na temelju inicijativa zastupnika, koji su povezani sa zahtjevima iz Građanske platforme. Prioritet svih budućih aktivnosti i istraživanja CCI-a, bit će zalaganje za efikasnije rješavanje 12 ključnih građanskih problema iz GP, koji bi trebali dovesti do povećanja životnog standarda građana BiH.

2. SAŽETAK

Parlamentarna skupština BiH, kao najviši organ zakonodavne vlasti u BiH, se konstituirala, u punom kapacitetu, 14.03.2007. godine (164. dana nakon održanih općih izbora u BiH), kada je, konačno, održana konstituirajuća sjednica Doma naroda i izabrano rukovodstvo tog Doma, dok je Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH konstituiran 20.11.2006. godine, a njegovo rukovodstvo je izabrano na 02. sjednici održanoj 11.01.2007. godine.

Tijekom analiziranog šestomjesečnog perioda, Zastupnički dom je održao 10 sjednica, Dom naroda 6 sjednica, a u tom periodu su održane i 3 zajedničke sjednice oba doma Parlamentarne skupštine BiH. Razmatrano je ukupno 249 točki dnevnog reda (Zastupnički 128 točki, te Dom naroda 121 točku), a na zajedničkim sjednicama, zastupnicima su se obratili istaknuti predstavnici Američke administracije, Europske unije, te predsjednik Islamske Republike Pakistana Pervez Musharraf. Manje od 50% razmatranih točki dnevnog reda, na sjednicama Zastupničkog i Doma naroda, imalo je izravnu vezu sa zahtjevima iz Građanske platforme, koji se odnose na rješavanje 12 ključnih problema, koji građani smatraju najprioritetnijim.

Iako je Parlamentarna skupština BiH, u prosjeku, raspravljala o više od 15 točaka dnevnog reda po jednoj sjednici, analiza odgovornosti, efikasnosti i efektivnosti rada Parlamenta BiH, koju su izvršili Centri civilnih inicijativa (CCI), pokazuje da ne možemo biti posebno zadovoljni sa dosadašnjim rezultatima rada najvišeg organa zakonodavne vlasti u BiH po svim segmentima, koje smo analizirali, jer je za šest mjeseci usvojeno svega 7 zakona u oba doma Parlamentarne skupštine BiH, od kojih cca 40% ima izravnu vezu sa problemima iz Građanske platforme, što nije naročito ohrabrujuće za građane, koji su dali 500 000 potpisa da bi se brže riješavali njihovi najvažniji problemi, sadržani u Građanskoj platformi.

Također, Parlamentarna skupština BiH je, u navedenom periodu, usvojila dodatnih 18 zakona, koji su, ranijih godina, proglašeni od strane Ureda Viskog predstavnika za BiH (OHR), čijim usvajanjem su stvorene pretpostavke za dogradnju tih zakona, u poslovnikom previđenoj, parlamentarnoj proceduri Parlamenta BiH.

Kada je u pitanju odgovornost Parlamenta BiH, kao pozitivnu činjenicu, treba istaknuti praksu Zastupničkog doma da sjednice tog Doma počinju na vrijeme, dok sjednice Doma naroda često započinju sa zakašnjenjem, što predstavlja neodgovornost prema javnosti, medijima, gostima na sjednicama, pa i samim zastupnicima, koji negoduju zbog tih kašnjenja. Ovaka pristup, ukoliko se ta praksa nastavi, svakako utječe na efikasnost u radu Doma naroda, pa samim tim i Parlamentarne skupštine BiH u cjelini. Ovome treba pridodati činjenicu da se, još uvijek, izuzetno puno vremena troši na raspravu o dnevnim redovima, što je bespotrebno gubljenje vremena, te dodatna neodgovornost prema građanima i najširoj BiH javnosti, koja sa zanimanjem prati rad Parlamenta BiH.

Zanimljiv i vrijedan hvale je podatak da je vidljivo značajnije sudjelovanje članova Vijeća ministara BiH na svim sjednicama Parlamentarne skupštine BiH, uz napomenu da predsjedatelj Vijeća ministara BiH uglavnom ne sudjeluje u radu plenarnih zasjedanja Parlamenta BiH, dok većina ministara i njihovih zamjenika ili pomoćnika, aktivno sudjeluju na svim sjednicama, a što je bio izražen problem prošlog saziva Parlamentarne skupštine BiH.

Orijentacijski planovi rada oba doma Parlamenta BiH za 2007. godinu, usvojeni su sa znatnim zakašnjenjem, jer je prošireni Kolegij Zastupničkog doma isti usvojio 22.05.2007. godine, a Doma naroda je verificirao svoj godišnji plan rada tek 29.06.2007. godine, što je neopravdano kašnjenje i što ne bi smjela biti praksa narednih godina. Kroz spomenute orijentacijske planove je vidljivo da je za proteklih šest mjeseci Parlament BiH trebao usvojiti najmanje 67 zakona, a usvojeno je svega 7 zakona, što znači da je efikasnost bila nešto više od 10%, što je 10 puta manje od očekivanoga, iako je u navedenom periodu održano 10 sjednica Zastupničkog doma, 6 sjednica Doma naroda, 3 zajedničke sjednice oba Doma, te razmatrano ukupno 249 točki dnevnog reda.

Od ukupno 249 točki dnevnog reda, koliko ih je razmatrano na ukupno 16 sjednica oba doma Parlamentarne skupštine BiH, više od 130 točki dnevnog reda ili nešto više od 50% ih nema izravne veze sa zahtjevima građana iz Građanske platforme

tri mjeseca (Jovan Hadži Mitrović – Zastupnički dom i Slobodan Šaraba – Dom naroda), a što je nedopustiva praksa.

Kako još uvijek nije zakazana spomenuta, zajednička, sjednica Parlamenta BiH, naglašavamo da je i na ovom planu prekršen Poslovnik o radu oba doma Parlamentarne skupštine BiH, koji jasno kaže da se takve sjednice trebaju organizirati najmanje jednom u 6 mjeseci, a što bi u praksi značilo dvije zajedničke sjednice godišnje.

Važno za spomenuti je da je prijedlog Proračuna/Budžeta Institucija BiH i međunarodnih obveza za 2007. godinu, Parlamentarna skupština BiH usvojila tek 04.04.2007. godine, šest mjeseci nakon održanih općih izbora u BiH, odnosno nekoliko dana nakon isteka Odluke o privremenom financiranju, što govori da je "probijen" krajnji rok do koga je važila odluka o privremenom financiranju (31.03.2007. godine). Za predloženi Proračun u Zastupničkom domu, od prisutnih 37 zastupnika, glasala su 23 zastupnika (SDA, SBiH, SNSD i HDZ BiH), dok su suzdržana bila 2 zastupnika (Drago Kalabić (SNSD) i Jerko Ivanković-Lijanović (Radom za boljitak), a 12 zastupnika je bilo protiv (SDP, SDS, HDZ 1990), te Rifat Dolić (DNZ) i Sefer Halilović (BPS), što nije posebno ohrabrujući podatak, jer je evidentno da cca 33% zastupnika nije prihvatilo predloženi Proračun za 2007. godinu.

Jedan od pozitivnijih segmenata u radu Parlamentarne skupštine BiH je transparentnost njenog rada i na tom planu izražavamo naše zadovoljstvo, uz sugestiju da bi web stranicu, dio koji se odnosi na zakonodavne aktivnosti Parlamenta BiH, trebalo kvalitetnije ažurirati, kako bi građani mogli dobiti informacije o usvojenim zakonima i zakonima koji su trenutno u proceduri, uz mogućnost uvođenja foruma na web stranici, kroz koji bi građani BiH mogli komentirati i davati konkretne prijedloge i sugestije za unapređenje rada Parlamentarne skupštine BiH.

2.1. Zaključci:

- § Parlamentarna skupština BiH, iako je u određenim segmentima poboljšala svoj rad, još uvijek, zbog znatne sporosti i zaostajanja u usvajanju ključnih reformskih zakona i nedovoljne efikasnosti u svome radu, nema značajnijeg iskoraka ka rješavanju najvažnijih građanskih zahtjeva iz Građanske platforme (GP), što se izravno odražava na životni standard građana BiH, te usporava euroatlanški put BiH, oko kojih postoji solidan konsenzus svih političkih subjekata u BiH.
- § Istovremeno, podrška od 500 000 potpisa građana zahtjevima za brže rješavanje ključnih građanskih problema iz Građanske platforme, govori o njihovoj spremnosti da se aktivnije uključe u rješavanje socio-ekonomske politike u BiH, a predstavnicima vlasti otvoreno poručuje da ne mogu zanemariti zahtjeve koje je podržao tako respektabilan broj građana, te da, kroz povećanje odgovornosti (institucionalne i pojedinačne), trebaju razmišljati o interesima svih građana, a ne samo onih koji su glasali za njih same ili njihovu političku opciju.
- § Kroz monitoring rada Parlamenta BiH, CCI će promovirati sve pozitivne vrijednosti, koje su vezane za rad državnog parlamenta, uz zalaganje da, kroz naše inicijative i preporuke, sve učinimo da se rad Parlamentarne skupštine BiH dodatno unaprijedi, s ciljem još veće odgovornosti u radu (institucionalne i

pojedinačne), povećanja efikasnosti i efektivnosti, dosljednom poštivanju poslovnika o radu, blagovremenom i kvalitetnom implementiranju programa rada, te poboljšanju komunikacije sa građanima.

- § Centri civilnih inicijativa (CCI) se neće libiti da javno pozovu na odgovornost sve institucije, kao i pojedince, za koje se utvrdi da, svojom neodgovornošću i neefikasnošću u radu, mogu negativno utjecati na pozitivne reformske procese, posebno procese koji vode ka poboljšanju životnog standarda građana BiH, te usporiti europski put BiH i njena nastojanja da postane punopravna članica Europske unije.

2.2. Preporuke:

1. Povećati odgovornost, efikasnost i efektivnost u radu Parlamentarne skupštine BiH, jer je zabrinjavajuće da je u šestomjesečnom periodu, koji obuhvaća izvješće CCI-a, usvojeno samo 7 zakona, u situaciji kada nije potpisan Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU, te kada se očekuje brža provedba važnih reformskih zakona na putu BiH ka euroatlantskim integracijama i njenom punopravnom članstvu u EU.
2. U narednim aktivnostima Parlamentarne skupštine BiH, prednost trebaju imati zakoni koji su vezani za stvaranje pozitivnog ambijenta za brže rješavanje 12 prioriternih problema građana iz Građanske platforme, koje su, pred prošlogodišnje izbore, identificirali sami građani i svoju podršku ubrzanom rješavanju tih problema, potvrdili sa 500 000 potpisa.
3. Potrebno je osigurati blagovremeno otpočinjanje zasjedanja oba doma Parlamentarne skupštine BiH, u skladu sa pozivima za sjednice, te kroz bolju pripremu sjednica, osigurati da se rasprava o dnevnim redovima sjednica svede na optimum, kako se ne bi gubilo dragocijeno vrijeme, na neproduktivne rasprave o predloženom dnevnom redu, koje itekako utječu na efikasnost rada Parlamenta BiH.
4. Treba osigurati aktivnije sudjelovanje predsjedatelja Vijeća ministara BiH na plenarnim zasjedanjima oba doma Parlamenta BiH, posebno u dijelu kada zastupnici postavljaju zastupnička pitanja, što će biti pozitivan znak poštovanja zakonodavne vlasti BiH od strane Vijeća ministara, te mogućnost da zastupnici dobiju izravne odgovore na pitanja, koja su upućena ka predsjedatelju Vijeća ministara BiH.
5. Zbog nedopustivog kašnjenja u usvajanju Orijentacijskih planova rada oba doma Parlamenta BiH, CCI će zahtijevati da se planovi rada za narednu, 2008. godinu usvoje najkasnije do 31.12.2007. godine, što će se smatrati dodatnim povećanjem odgovornosti najvišeg zakonodavnog organa vlasti u BiH.
6. Na zastupnička pitanja upućena Vijeću ministara BiH, ali i drugim institucijama, treba odgovarati blagovremeno, u skladu sa vremenskim okvirima predviđenim poslovnica o radu oba doma Parlamenta BiH, jer je nedopustivo da zastupnici čekaju više od tri mjeseca na odgovore na postavljena pitanja – CCI će u tom pogledu tražiti institucionalnu i posebno, pojedinačnu odgovornost, te javno prozvati sve one koji ne budu poštovali vremenske okvire precizirane poslovnica o radu Parlamenta.
7. CCI će istrajati u kontinuiranom zahtjevu za organiziranje zajedničke sjednice oba doma Parlamentarne skupštine BiH na temu: "Zastupnici pitaju – Vijeće ministara BiH odgovara", što je mogućnost da se, uz izravni TV i radijski prijenos te sjednice, daju odgovori na mnoga pitanja zastupnika, te istovremeno mogućnost da šira BiH javnost, čuje odgovore na životna pitanja i probleme, koji su tretirani kroz GP-u.
8. Obzirom da je ovogodišnji prijedlog Proračuna/Budžeta Institucija BiH i međunarodnih obveza za 2007. godinu, usvojen sa zakašnjenjem, potrebno je već sada apelirati na izvršnu vlast BiH da se ispoštuju rokovi koji su precizirani u poslovnica o radu oba doma Parlamenta BiH, kako bi prijedlog zakona, koji sadrži Proračun/Budžet institucija BiH za 2008. godinu, bio na vrijeme pripremljen, te

usvojen najkasnije do 15. prosinca /decembra 2007. godine, a što je precizirano člankom 123. Poslovnika Doma naroda, te člankom 128. Poslovnika o radu Zastupničkog doma Parlamenta BiH.

9. Transparentnost u radu Parlamentarne skupštine BiH bi se dodatno poboljšala, ukoliko bi se stvorile tehničke mogućnosti i pokazala dobra volja za instaliranje "građanskog foruma" na web stranici Parlamenta BiH, kroz koji bi građani mogli komentirati rad Parlamentarne skupštine BiH i davati konkretne prijedloge i sugestije za unapređenje rada najvišeg zakonodavnog organa vlasti u BiH.

2.3. Očekivanja:

Kako su zahtjevi iz Građanske platforme kreirani na temelju 12 identificiranih prioritetnih građanskih problema u zajednicama diljem BiH i kako je njihova realizacija podržana peticijom, koju je svojim potpisima podržalo preko 500.000 građana iz svih dijelova naše zemlje, Centri civilnih inicijativa (CCI) izražavaju nadu da će Parlamentarna skupština BiH u narednom periodu intenzivirati svoj rad i uložiti više napora u pravcu rješavanja problema koje građani smatraju svojim najznačajnijim.

Potrebno je kontinuirano apelirati, te tražiti odgovornost Vijeća ministara BiH, koje treba još kvalitetnije servisirati zakonodavnu vlast BiH sa prijedlozima važnih reformskih zakona, čijim će se usvajanjem stvarati pozitivni ambijent za brže rješavanje građanskih problema iz spomenute Građanske platforme, a što će dovesti do očekivanog poboljšanja njihovog životnog standarda.

OSNOVNE INFORMACIJE O PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BIH I USKLAĐENOSTI USVOJENIH ZAKONA SA ZAHTJEVIMA IZ GRAĐANSKE PLATFORME – NALAZI ANALIZA CCI-a:

U nastavku ovog izvješća ćemo dodatno obrazložiti određene ocjene CCI-a o radu Parlamentarne skupštine BiH, te iznijeti dodatne pokazatelje, koji će potkrijepiti naše ocjene, kao i preporuke za unapređenje rada Parlamentarne skupštine BiH, a koje se odnose na ocjene i zaključke CCI-a u svezi odgovornosti, efikasnosti i efektivnosti njenog rada, te preporuke i zaključke koji se odnose na poštivanje Poslovnika o radu, implementaciji orijentacijskih programa rada za 2007. godinu, transparentnosti u radu Parlamenta BiH, kao i usvajanju i implementaciji Proračuna /Budžeta institucija BiH i međunarodnih obveza za 2007. godinu.

Također, ako se ozbiljnije analiziraju trenutni kapaciteti Parlamentarne skupštine BiH, a što se ne može zanemariti u kontekstu analiza CCI-a, onda možemo konstatirati da sa trenutnim brojem zastupnika i stručnog osoblja, koje opslužuje zastupnike, Parlament BiH može teško ispuniti sve obveze koje od njega očekuju građani BiH, a posebno, veliki broj međunarodnih obveza, koje 57 zastupnika oba doma Parlamentarne skupštine BiH, ne može kvalitetno realizirati, obzirom da je BiH članica raznih međunarodnih asocijacija i poželjno je da naši predstavnici budu zastupljeni u istima, jer je to prigoda da se, u kontaktima sa predstavnicima drugih država, te čelnicima međunarodnih institucija, lobira za ubrzanje puta BiH ka europskim i euroatlantskim integracijama.

U nastavku slijedi ocjena CCI-a o realiziranju orijentacijskih radnih planova oba doma Parlamenta BiH za 2007. godinu, poštivanju poslovnika o radu, transparentnosti u radu, odgovornosti (institucionalne i pojedinačne), te efikasnosti i efektivnosti u radu najvišeg zakonodavnog organa vlasti u BiH u periodu od 01.01. – 30.06.2007.

godine. CCI će, na temelju informacija kojima raspolažu i koje su prikupili kroz kontinuirano sudjelovanje u radu oba doma Parlamentarne skupštine BiH i javno dostupnih podataka, dati procjenu trenutnog stanja i predložiti određene preporuke, koje mogu unaprijediti daljnji rad Parlamentarne skupštine BiH.

✓ PROGRAM RADA

Parlamentarna skupština BiH je, sa velikim zakašnjenjem usvojila orijentacijske planove rada za 2007. godinu, uz napomenu da je Zastupnički dom na proširenom Kolegiju održanom 22.05.2007. godine, usvojio orijentacijski plan rada za period od 01.05. – 31.12.2007. godine, a Doma naroda je verificirao godišnji plan rada za period lipanj-prosinac 2007. godine, tek na 6. sjednici održanoj 29.06.2007. godine. Svakako nema opravdanja za ovoliko kašnjenje u usvajanju važnih dokumenata, kao što su godišnji planovi rada oba doma Parlamenta BiH, koji su usvojeni osam, odnosno devet mjeseci nakon održanih općih izbora u BiH (01.10.2006. godine), što ne bi smjela biti praksa narednih godina. Važno za spomenuti je da za planirane aktivnosti oba doma, nisu naznačeni rokovi razmatranja, pa će se, kako stoji u spomenutim planovima, svi materijali razmatrati, nakon što se dostave u parlamentarnu proceduru, a sukladno rokovima propisanim u poslovnicima o radu oba doma Parlamenta BiH. Pozitivna činjenica je da je Dom naroda na svojoj sjednici od 29.06.2007. godini, mimo odredbi Poslovnika o radu, zastupnicima ponudio da se izjasne o predloženom orijentacijskom planu rada za 2007. godinu, što je, računajući na činjenicu o velikom zakašnjenju sa njegovim usvajanjem, te nedostatak rokova za razmatranje zakona, **obuhvaćenih ovim planom**, svakako pozitivan iskorak u odnosu na dostavljene inicijative CCI-a.

✓ ZAKLJUČAK:

Nedopustivo je ovoliko kašnjenje u usvajanju orijentacijskih radnih planova oba doma Parlamenta BiH, uz konstataciju da usvojeni orijentacijski planovi rada za 2007. godinu nemaju naznačenih rokova za usvajanje određenih zakona, odnosno drugih planiranih aktivnosti (aktivnosti iz oblasti zakonodavne i analitičko-informativne aktivnosti).

✓ PREPORUKE:

1. Godišnji programi rada Parlamenta BiH, ali i drugih institucija vlasti, trebaju se usvajati najkasnije do kraja kalendarske godine, za sljedeću godinu, uz napomenu da ti procesi budu maksimalno transparentni, kako bi se omogućilo svim zainteresiranima da budu sukreatori usvajanja tog važnog dokumenta za rad Parlamentarne skupštine BiH, ali i svake institucije vlasti u BiH.
2. CCI će pokrenuti inicijativu za poslovničke izmjene, koje će omogućiti da oba doma Parlamenta BiH, na plenarnim sjednicama, a ne sjednicama proširenih kolegija oba Doma, usvajaju godišnje programe rada, uz precizno navođenje nosilaca aktivnosti i rokova za njihovo izvršenje, što će omogućiti svim zastupnicima i drugim zainteresiranima da sudjeluju u kreiranju tih dokumenata, dodatno povećati odgovornost u radu najvišeg zakonodavnog organa vlasti u BiH, te omogućiti precizno mjerenje efikasnosti u radu Parlamentarne skupštine BiH.
3. U koordiniranju aktivnosti na izradbi godišnjih planova rada oba doma Parlamenta BiH, pored Predsjedništva BiH, Vijeća ministara BiH, klubova zastupnika i svih povjerenstava oba doma, treba omogućiti da se u te aktivnosti uključe i organizacije civilnog društva, koje ukupan proces trebaju učiniti još transparentnijim, te dati konkretne prijedloge za kvalitetnu izradbu planova rada Parlamenta BiH.

✓ POŠTIVANJE POSLOVNIKA O RADU OBA DOMA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BiH:

Poslovnik o radu oba doma Parlamentarne skupštine BiH se, uglavnom, poštovao u periodu koji je obuhvatio monitoring rada od strane CCI-a, s tim što je evidentirano nekoliko kršenja poslovnika, a to su, prije svega, kašnjenje u usvajanju Zakona o Proračunu/Budžetu institucija BiH i međunarodnih obveza za 2007. godinu, nepoštivanje poslovnika oba doma Parlamenta BiH u pogledu organiziranja zajedničke sjednice na temu: "Zastupnici pitaju – Vijeće ministara BiH odgovara", te kršenje članka 153. Poslovnika Zastupničkog doma i članka 146. Poslovnika Doma naroda, koji određuju da se za zastupnička pitanja na svakoj sjednici osigurava minimalno jedan sat vremena i osigurava izravan TV prijenos, što u dosadašnjoj praksi rada Parlamenta BiH, uglavnom nije slučaj. Kada je riječ o organiziranju zajedničke sjednice oba doma Parlamenta BiH, prekršen je članak 157. Poslovnika Zastupničkog doma, te članak 148. Poslovnika Doma naroda, jer zajednička sjednica na spomenutu temu nije sazvana, a poslovnički rok je istekao, zaključno sa 30.06.2007. godine.

✓ ZAKLJUČAK:

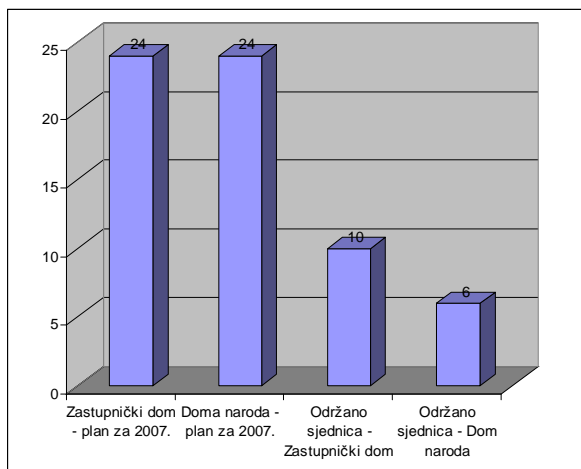
Nedopustivo je kršenje poslovničkih odredbi u bilo kom segmentu rada Parlamenta BiH, jer ono što nije dobro u poslovnicima, treba odmah mijenjati, ali to ne znači da se određene nedorčenosti trebaju pogrešno tumačiti ili svjesno kršiti ono što je prevideno poslovnicima oba doma Parlamenta BiH.

✓ PREPORUKE:

1. Potrebno je izvršiti dopune Poslovnika o radu oba doma Parlamenta BiH, kojima će se jasno odrediti pitanje ponovljenog glasanja na plenarnim sjednicama Parlamenta BiH, jer mnogi zastupnici, bez jasne argumentacije, a s ciljem očitih opstrukcija u radu Parlamenta BiH traže stalno ponavljanje glasanja, a što negativno utječe na efikasnost u radu oba doma Parlamentarne skupštine BiH.
2. CCI će uputiti inicijativu za dogradnju Poslovnika o radu oba doma Parlamenta BiH, kroz koji će se odrediti precizno vrijeme za glasanje o raspravljenim točkama dnevnog reda, što bi značilo da zastupnici, ukoliko se prihvati spomenuta inicijativa, ne moraju biti u sali za sjednice prilikom rasprave o pojedinim točkama dnevnog reda, već samo u vrijeme glasanja, što bi se najavilo na početku zasjedanja (ovo je demokratska praksa u određenim zemljama iz okruženja, ali i drugim državama sa visoko razvijenim demokracijama).
3. Izmjene i dopune Poslovnika o radu oba doma Parlamenta BiH su kontinuirani proces i treba ih prakticirati onda, kada praksa pokaže da takvi poslovници postanu prepreka, a ne stimulirajući mehanizam, u smislu povećanja efikasnosti u radu najvišeg zakonodavnog organa vlasti BiH.

✓ EFIKASNOST I EFEKTIVNOST RADA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BiH:

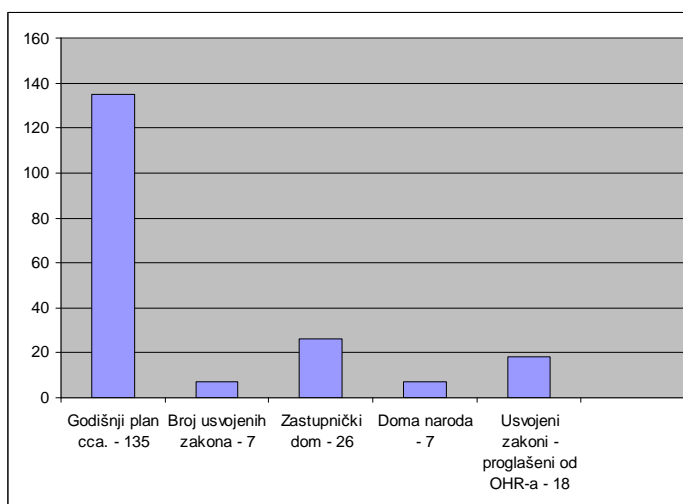
U periodu od 01.01. - 30.06. 2007. godine, Parlamentarna skupština BiH je održala ukupno 19 sjednica, od toga 3 zajedničke sjednice oba doma Parlamenta BiH, te 10 sjednica Zastupničkog i 6 sjednica Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH. Sukladno usvojenim orijentacijskim planovima rada za 2007. godinu, predviđeno je da se mjesečno održavaju po dvije sjednice oba doma Parlamentarne skupštine BiH.

Grafički prikaz 2: Broj održanih sjednica oba doma Parlamentarne skupštine BiH od 01.01.- 30.06.2007. godine

Parlamentarna skupština BiH je u periodu 01.01.-30.06.2007. godine usvojila ukupno 7 zakona, koji su objavljeni u Službenom glasniku BiH, te 18 zakona, koje je, prethodnih godina, **proglasio ured** Visokog predstavnika za BiH (OHR), što će omogućiti dogradnju tih zakona u parlamentarnoj proceduri, predviđenoj poslovnica o radu oba doma Parlamentarne skupštine BiH. Ovome svakako treba pridodati podatak da je u periodu, koji obuhvaća ovo izvješće, data suglasnost Parlamenta BiH za ratifikaciju ukupno 51 međunarodnog akta.

Vrijedi istaći da je Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH bio učinkovitiji u spomenutom razdoblju, jer se trenutno u parlamentarnoj proceduri Doma naroda nalazi 19 zakona, koje je usvojio Zastupnički dom i koji čekaju na usvajanje od strane zastupnika/delegata/izaslanika Doma naroda Parlamenta BiH.

Grafički prikaz 3: Broj usvojenih zakona u oba doma Parlamentarne skupštine BiH do 30.06.2007. godine

U kontekstu navedenoga, s ciljem sagledavanja trenutnog stanja u pogledu efikasnosti u radu državnog parlamenta, ističemo podatak da bi u 2007. godini, trebalo usvojiti preko 130 zakona, što je predviđeno orijentacijskim planovima rada za tekuću godinu. Ako znamo da je za rad oba doma Parlamenta BiH preostalo još nepunih 6 mjeseci do kraja tekuće godine, ne računajući ljetnu stanku u radu, onda bi mjesečno trebalo

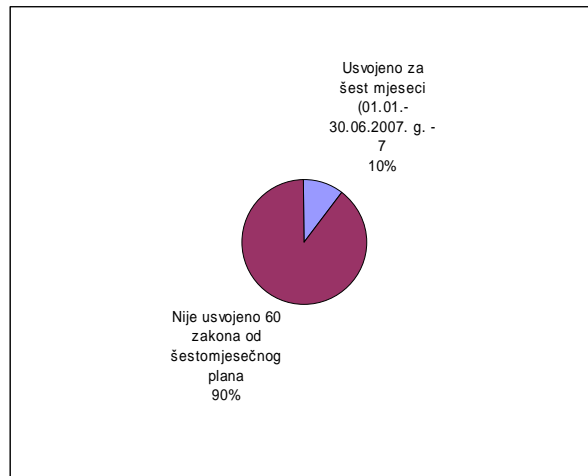
usvajati preko 20 zakona ili po jednoj sjednici više od 10 zakona, računajući da je orijentacijskim planovima oba doma predviđeno održavanje po dvije sjednice domova mjesečno. U sve navedeno treba uračinati veliki broj ratifikacija raznih međudržavnih sporazuma, međunarodnih ugovora i sl., što svakako zahtijeva dosta vremena za kvalitetnu pripremu istih, prije dolaska na raspravu na plenarnim zasjedanjima oba doma Parlamenta BiH.

Kao pozitivnu činjenicu, svakako treba istaknuti praksu Zastupničkog doma da sjednice počinje na vrijeme, dok Dom naroda često plenarna zasjedanja započinje sa znatnim zakašnjenjem, a što, između ostaloga, predstavlja neodgovornost prema javnosti, medijima, gostima na sjednicama, pa i samim zastupnicima, koji ponekad glasno negoduju zbog tih kašnjenja, jer takva kašnjenja izravno utječu na efikasnost u radu Doma naroda.

Za blagovremeni početak rada sjednica oba doma Parlamenta BiH, odgovorni su predsjedatelji domova i njihovi zamjenici (rukovodstvo oba Doma), koji predlažu vrijeme početka svake sjednice i odgovaraju za blagovremeni početak, u skladu sa pozivima za određenu sjednicu.

U kontekstu određenih slabosti, uočenih u dosadašnjem radu oba doma Parlamentarne skupštine BiH, svakako je zanimljiv i vrijedan hvale, podatak da je poboljšano sudjelovanje članova Vijeća ministara BiH na plenarnim sjednicama Parlamentarne skupštine BiH, uz napomenu da predsjedatelj Vijeća ministara BiH uglavnom ne sudjeluje u radu tih zasjedanja, dok većina ministara i njihovih zamjenika ili pomoćnika, aktivno sudjeluju na svim sjednicama. Ovo znači dodatno povećanje odgovornosti članova Vijeća ministara BiH prema Parlamentu BiH, a što je bio znatan problem u dosadašnjem sazivu, bez obzira što je to poslovnička obveza članova Vijeća ministara, koji imaju pravo i dužnost sudjelovati na sjednicama oba doma Parlamentarne skupštine BiH. U kontekstu navedenoga, važno za istaknuti je da oba doma Parlamenta BiH, u skladu sa poslovnicima o radu, mogu odlučiti da, u slučaju da predlagatelji zakona (predstavnicima Vijeća ministara BiH ili drugi predlagatelji) nisu nazočni na sjednicama, raspravu o istima prekinu, odgode ili je vode bez nazočnosti predlagatelja.

Analizirajući Orijentacijski plan oba doma Parlamenta BiH za 2007. godinu, vidljivo je da je za protekla šest mjeseci trebalo usvojiti najmanje 67 zakona, a usvojeno je svega 7 zakona, što znači da je efikasnost bila cca 10%, što je deset puta manje od poželjne razine, iako je u tom periodu održano 10 sjednica Zastupničkog doma, 6 sjednica Doma naroda, a razmatrano je ukupno 249 točki dnevnog reda na sjednicama oba doma Parlamentarne skupštine BiH (efikasnost prikazana u Grafičkom prikazu broj 4.).

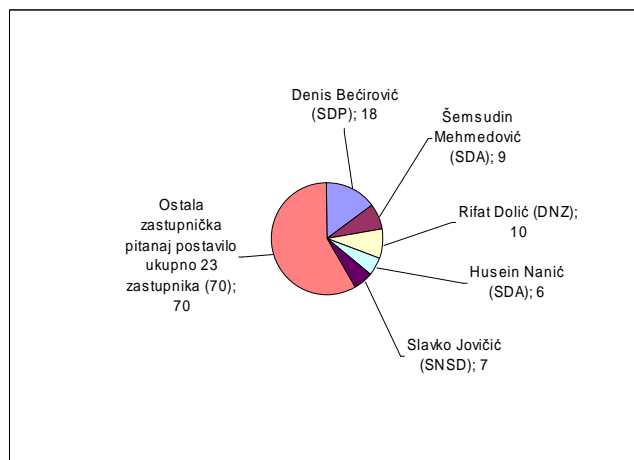

Grafički prikaz 4: Efikasnost rada Zastupničkog doma Parlamenta BiH za period 01.01.- 30.06.2007. godine

Također, od ukupno 249 točki dnevnog reda, koliko ih je razmatrano na 16 sjednica oba doma Parlamentarne skupštine BiH, više od 130 točki dnevnog reda ili nešto više od 50% ih nema izravne veze sa zahtjevima građana iz Građanske platforme. Pri tome, od cca 120 točaka koje su razmatrane, a koje imaju određene veze sa Platformom, manje od 50% istih može, prema nalazima eksperata, proizvesti stvarna, odnosno sustavna rješenja u pravcu ispunjenja ključnih građanskih zahtjeva, koji su obuhvaćeni Građanskom platformom (smanjenje nezaposlenosti, povećanje mirovina-penzija, smanjenje siromaštva, brži pristup BiH ka EU itd...).

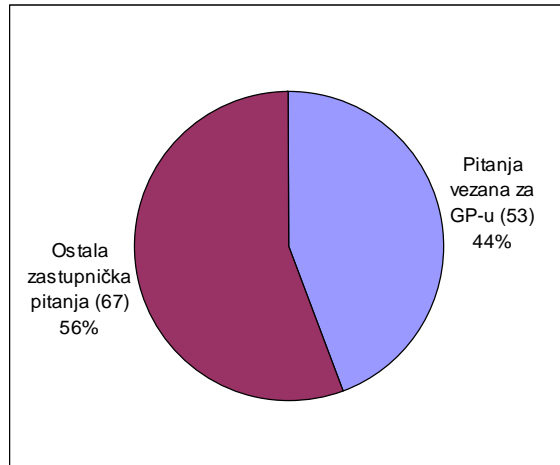
Vrijedno za istaknuti da je kod zastupnika Parlamenta BiH vidljiva stalna zainteresiranost za postavljanje zastupničkih pitanja, uglavnom ka Vijeću ministara BiH, uz napomenu, a što želimo javno kritizirati, da se na odgovore čeka po više mjeseci, nekada preko tri mjeseca, što predstavlja kršenje preciznih poslovnčkih odredbi. Kao ilustraciju navedenoga navodimo dva zastupnika Parlamenta BiH, koji čekaju na odgovore više od tri mjeseca (Jovan Hadži Mitrović – Zastupnički dom i Slobodan Šaraba – Dom naroda Parlamenta BiH).

Određeni zastupnici postavili su do 18 zastupničkih pitanja, ukupno je 67% zastupnika postavljalo zastupnička pitanja (28 zastupnika od ukupno 42 u Zastupničkom domu Parlamenta BiH), a preko 50% postavljenih pitanja odnosi se na ključne građanske probleme, koji su prezentirani u Građanskoj platformi.

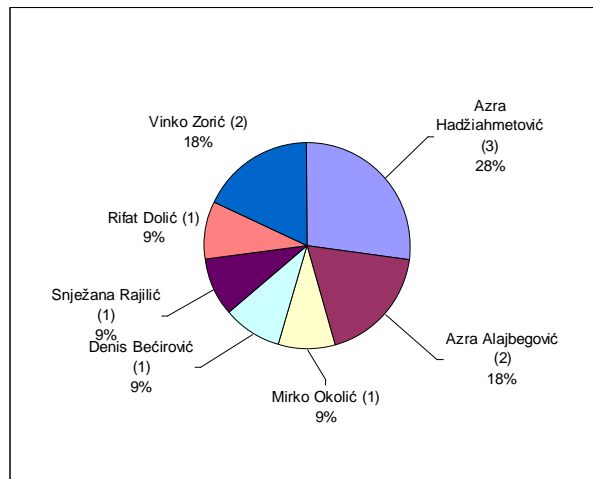
Grafički prikaz 5: Broj postavljenih zastupničkih pitanja u Zastupničkom domu Parlamenta BiH

U oba doma Parlamentarne skupštine BiH u razdoblju od 01.01. – 30.06.2007. godine, ukupno je postavljeno 128 zastupničkih pitanja, od kojih je manje od 50% izravno pitanja vezano za ključne probleme iz Građanske platforme. U Zastupničkom domu Parlamenta BiH od ukupno 120 postavljenih zastupničkih pitanja, ukupno 44% (53 pitanja) su izravno vezana za rješavanje 12 građanskih problema, koja su prezentirana u spomenutoj GP.

Grafički prikaz 6: Broj zastupničkih pitanja koja se odnose na Građansku platformu (GP)

Zastupničke inicijative u Parlamentarnoj skupštini BiH, pokrenulo je samo 8 zastupnika u Zastupničkom domu (ukupno 11 novih inicijativa), od kojih većina nisu izravno vezane za 12 ključnih problema građana iz Građanske platforme (grafički prikaz 7.), dok je u Domu naroda pokrenuta samo jedna nova inicijativa u ovom periodu.

Grafički prikaz 7: Broj pokrenutih inicijativa u Zastupničkom domu Parlamenta BiH

Kada govorimo o efikasnosti u radu Parlamentarne skupštine BiH, a ako se, pri tom, malo ozbiljnije analiziraju trenutni kapaciteti Parlamenta BiH, onda se može konstatirati da sa, ovim brojem zastupnika i stručnog osoblja, koje opslužuje zastupnike oba doma, Parlament BiH može teško ili nikako ispuniti sve obveze koje od njega očekuju građani BiH. Dakle, realna situacija je takva da zastupnici moraju puno više raditi, kako bi povećali svoju odgovornost prema građanima, te doprinijeli efikasnosti u radu najvišeg zakonodavnog organa vlasti u BiH, ali

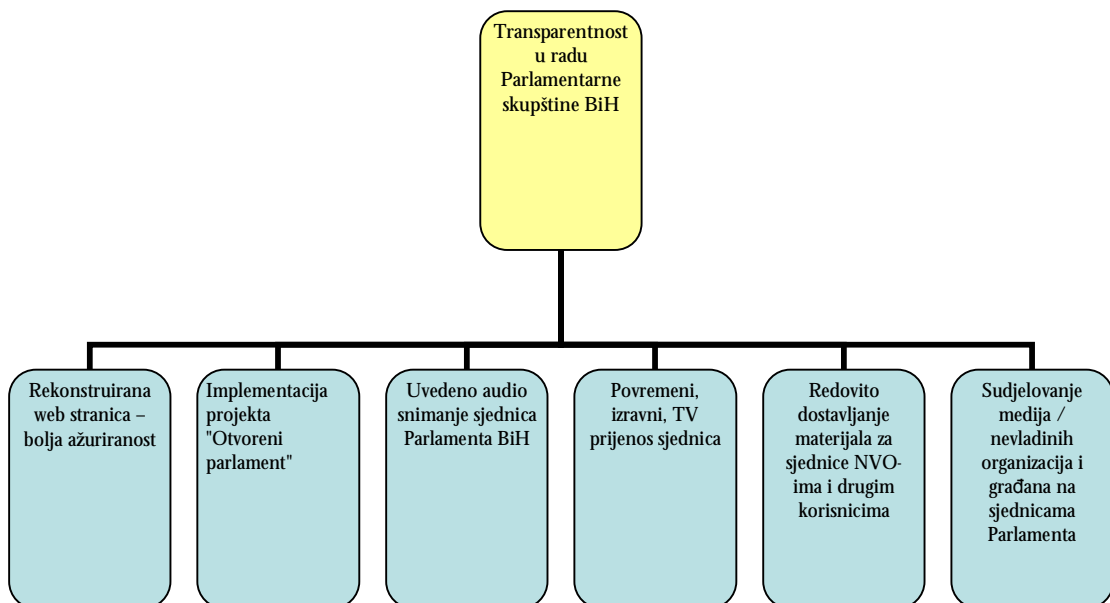
isto tako, treba osigurati kvalitetno servisiranje zastupnika od strane stručnih lica, koja im mogu pomoći da donose kvalitetne zakone, koji su u interesu građana BiH i koji obuhvaćaju 12 problema iz Građanske platforme.

O efektima usvojenih zakona u Parlamentu BiH, još uvijek je teško govoriti, jer u BiH postoji kontinuirani problem da prolazi puno vremena od stupanja zakona na snagu i donošenja raznih podzakonskih akata, do njegove implementacije u praksi. Usvajanje zakona, bez njihove stvarne provedbe u praksi, za građane BiH ne znači ništa, osim izigravanja njihovog povjerenja, koje su dali svojim izabranim predstavnicima na prošlim izborima. CCI će se ubuduće baviti analizama efekata onih zakona, koji su usko vezani za Građansku platformu i koji će doprinijeti stvaranju pozitivnog ambijenta za poboljšanje životnog standarda građana BiH, kako bi se uvidjelo da li su usvojeni zakoni zaista u interesu onih na koje se odnose i zbog kojih se i usvajaju.

✓ TRANSPARENTNOST U RADU PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BIH:

Jedan od pozitivnijih segmenata u radu Parlamentarne skupštine BiH je transparentnost u njenom radu i na tom planu izražavamo naše zadovoljstvo, uz sugestiju da bi se na web stranici, trebao kvalitetnije ažurirati dio koji se odnosi na zakonodavne aktivnosti Parlamenta BiH, kako bi građani mogli redovito imati informacije o usvojenim zakonima i zakonima koji su u parlamentarnoj proceduri, uz mogućnost uvođenja "građanskog foruma" na web stranici, kroz koji bi građani mogli komentirati rad Parlamentarne skupštine BiH i davati sugestije za unapređenje.

Uvažavajući sve parametre, koje navodimo u Grafičkom prikazu 8., koji su doprinijeli povećanju transparentnosti u radu Parlamentarne skupštine BiH, a ne želeći posebno preferirati bilo koji projekt, spomenut ćemo, po našem mišljenju, dva izuzetno značajna projekta, a to su projekt "Otvoreni parlament", te audio snimanje sjednica oba doma Parlamenta BiH, jer smatramo da je ovim projektima obuhvaćen veliki broj građana, posebno mladih.

Grafički prikaz 8: Važni parametri koji su doprinijeli povećanju transparentnosti u radu Parlamentarne skupštine BiH

§ Projekt "Otvoreni parlament" pokrenut je s ciljem dodatnog približavanja rada Parlamentarne skupštine BiH široj BiH javnosti. Program je tako organiziran da su osmišljene tzv. skupne posjete

Parlamentu BiH, kako bi gosti upoznali parlamentarne prostore, način rada najvišeg zakonodavnog organa vlasti BiH, te otvoreno razgovarali sa izabranim članovima Parlamentarne skupštine BiH. Ovakvi i slični projekti, izravno doprinose povećanju transparentnosti u radu Parlamentarne skupštine BiH, jer omogućuju širokom krugu građana, posebno mladih ljudi (studenti, učenici i sl.), da se upoznaju sa parlamentarnim životom u našoj zemlji, što će im koristiti u njihovom daljnjem radu.

- § Audio snimanje sjednica oba doma Parlamentarne skupštine BiH – nova praksa, koja je odnedavno uvedena u Parlamentarnoj skupštini BiH, je audio snimanje svih sjednica Parlamentarne skupštine BiH, što je svakako veliki iskorak u daljnjem otvaranju Parlamentarne skupštine BiH ka javnosti, te dodatno povećanje transparentnosti u radu najvišeg zakonodavnog organa vlasti u BiH. Svi audio snimci sjednica, će se redovito instalirati na web site Parlamentarne skupštine BiH, kako bi što veći broj građana mogao pratiti rad najvišeg zakonodavnog organa vlasti u BiH, što je svakako, veliki demokratski iskorak u javnosti rada izabranih predstavnika vlasti na državnoj razini, te primjer drugim institucijama vlasti, da u skladu sa tehničkim mogućnostima, osiguraju i ovaj način komunikacije sa građanima – biračima.

✓ PREPORUKE:

1. Web stranica Parlamentarne skupštine BiH je nedavno potpuno rekonstruirana i može se konstatirati da je vrlo funkcionalna, tako da omogućava posjetiteljima da dođu do važnih informacija, koje su vezane za rad oba doma Parlamenta BiH, s tim što je potrebno dodatno zalaganje za ažuriranje podataka vezanih za usvajanje zakona, kako onih koji su već usvojeni, tako i onih, koji se trenutno nalaze u parlamentarnoj proceduri. Svakako, bilo bi dobro omogućiti građanima da se uključe, na neki način (forum i sl.) u izravnu interakciju sa zastupnicima, putem web stranice Parlamentarne skupštine BiH.
2. CCI će inicirati uvođenje tzv. "web upitnika" na web stranici Parlamentarne skupštine BiH, kroz koji bi se omogućilo postavljanje pitanja zastupnicima Parlamenta BiH od strane građana, koji se koriste internetom. Građani bi, pri tom, unosili svoje osnovne podatke (e-mail adresa, broj telefona, adresa stanovanja itd...), te u koordinaciji sa nadležnim parlamentarnim službama, dobijali odgovore na postavljena pitanja. Paralelno sa ovom inicijativom, inicirati će se sagledavanje mogućnosti da se putem web stranice Parlamenta BiH radi kontinuirano anketiranje građana o određenim aktualnim temama, kao što su podrška ulasku BiH u NATO i članstvo u EU, te druga aktualna pitanjima građana BiH.
3. CCI će inicirati da se, u skladu sa tehničkim mogućnostima, ubuduće svi materijali zastupnicima, te nevladinim organizacijama i drugim zainteresiranim asocijacijama i građanima, koji prate rad Parlamentarne skupštine BiH, dostavljaju elektronskim putem, jer bi se na taj način osiguralo da se potrebni materijali dobiju puno ranije, cijeneći pri tom pozitivne efekte uštede novca za papir i PTT troškove, koji nastaju trenutnim načinom slanja materijala za sjednice oba doma Parlamenta BiH.

✓ Zaključci:

1. Kroz spomenute orijentacijske planove je vidljivo da je za proteklih šest mjeseci Parlament BiH trebao usvojiti najmanje 67 zakona (okvirni godišnji plan iznosi cca 135 zakona), a usvojeno je svega 7 zakona,

- te data sugalsnost za 18 zakona, koje su ranije proglasili određeni visoki predstavnici za BiH, što znači da je efikasnost u radu Parlamenta BiH bila nešto više od 10%, što je 10 puta manje od očekivanoga.
2. Parlamentarna skupština BiH, još uvijek, nije ozbiljnije pristupila rješavanju ključnih građanskih problema iz GP, jer su usvojeni zakoni i druge mjere, te pokrenute inicijative, samo dio očekivanja građana i nalaze se na razini ispod 50% očekivanja građana, prezentiranih kroz Građansku platformu.
 3. Parlamentarna skupština BiH značajno kasni u realiziranju sopstvenih programa rada oba doma i tako dovodi u pitanje ostvarenje istih, jer je Dom naroda, svoj Orijentacijski Program rada za 2007. godinu usvojio tek 29.06.2007. godine, što je nedopustivo kašnjenje u kreiranju programa rada za tekuću godinu i praksa, koja se ne bi smjela dešavati, a koja podrazumijeva odgovornost za takvo stanje (podsjećamo da je od općih izbora u BiH prošlo 9 mjeseci, te od konstituiranja Doma naroda više od tri mjeseca).
 4. Odgovornost Parlamentarne skupštine BiH (institucionalna i pojedinačna) nije na zadovoljavajućoj razini, što se izravno odražava na nedostatak pozitivnog ambijenta za rješavanje ključnih građanskih problema iz Građanske platforme, loš životni standard građana i daljnju stagnaciju na putu BiH ka europskim i euroatlantskim integracijama i punopravnom članstvu naše zemlje u EU.
 5. Praćenjem rada Parlamentarne skupštine BiH, stiče se dojam da su zastupnicima često važniji određeni uskostranački interesi od interesa građana, koji su ih birali. Još uvijek nedostaje novih inicijativa, koje vode ka žurnijem rješavanju ključnih građanskih problema iz GP-e, a dugotrajne rasprave o dnevnim redu i međusobna sukobljavanja između pojedinih zastupnika, ne garantiraju da je europski duh rada i promišljanja ušao u najviši zakonodavni organ vlasti u BiH, na čemu se ubuduće treba intenzivno raditi.
 6. Parlamentarna skupština BiH znatno zaostaje u usvajanju ključnih reformskih zakona, koji BiH vode ka euroatlantskim integracijama i punopravnom članstvu u EU, što se mora promijeniti u pozitivnom smislu u narednom periodu, sa davanjem prioriteta određenim zakonima, a u koordinaciji sa Vijećem ministara BiH i Predsjedništvom BiH, koji su najviši predstavnici izvršne vlasti naše zemlje.
 7. Iako je transparentnost rada Parlamenta BiH jedan od boljih segmenata u njegovom radu, postoji prostor za još kvalitetnije ažuriranje web stranice, što će omogućiti građanima da je više koriste, pogotovu sa ciljem davanja korisnih prijedloga za unapređenje rada Parlamenta BiH, ali i opće informiranosti o aktivnostima najvišeg zakonodavnog organa vlasti u BiH, uz mogućnost interakcije građana i zastupnika.
 8. U šestomjesečnom periodu, koji obuhvaća izvješće Centara civilnih inicijativa (CCI), nije dosljedno poštivan Poslovnik o radu oba doma Parlamentarne skupštine BiH, jer je u člancima 157. Poslovnika Zastupničkog doma i članku 148. Poslovnika o radu Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH predviđeno da zajednički kolegij, najmanje jednom u šest mjeseci organizira posebnu, odnosno zajedničku sjednicu oba doma na temu: "Zastupnici pitaju – Vijeće ministara BiH odgovara", što do sada nije učinjeno, bez obzira na usmenu i pismenu inicijativu CCI-a.
 9. Također, evidentirano je i kršenje članka 153. Poslovnika Zastupničkog doma i članka 146. Poslovnika Doma naroda, koji određuju da se za zastupnička pitanja i odgovore na ista, na svakoj sjednici oba doma Parlamenta BiH, osigurava minimalno jedan sat vremena, te osigurava izravan TV prijenos, što u dosadašnjoj praksi rada Parlamenta BiH, uglavnom nije bilo poštovano.

10. Centri civilnih inicijativa (CCI) se neće libiti da javno pozovu na odgovornost sve institucije, kao i pojedince, za koje se utvrdi da, svojom neodgovornošću i neefikasnošću u radu, mogu utjecati na stagniranje pozitivnih procesa, ugroziti proces poboljšanja životnog standarda građana BiH, te usporiti procese približavanja BiH ka euroatlantskim integracijama i punopravnom članstvu u Europskoj uniji.

▼ Preporuke

1. Parlamentarna skupština BiH se, u narednom periodu, treba aktivnije baviti ključnim reformskim zakonima, čijim će se usvajanjem stvarati pozitivan ambijent za efikasnije rješavanje ključnih problema iz Građanske platforme, te tako stvoriti pozitivan ambijent za poboljšanje životnog standarda građana.
2. Oba doma Parlamentarne skupštine BiH trebaju ispoštovati poslovničku obvezu, da se orijentacijski planovi rada, koji nemaju naznačene rokove za realiziranje planiranih aktivnosti dorade, uz preporuku da se prekine sa praksom usvajanja programa rada, samo da bion postojali, jer se tako neće doprinijeti povećanju odgovornost u radu Parlamenta BiH, s ciljem usvajanja relanih planova rada, koji su ostvairivi i koji će omogućiti precizno mjerenje efikasnosti u radu najvišeg zakonodavnog organa vlasti u BiH.
3. Program rada Parlamentarne skupštine BiH za narednu, 2008. godinu, treba usvojiti najkasnije do kraja kalendarske 2007. godine, uz napomenu da procesi kreiranja Programa rada trebaju biti maksimalno transparentni, kako bi se omogućilo zainteresiranima da budu sukreatori izrade tog važnog dokumenta. U tom cilju, preporučujemo da se omogućiti uključivanje i organizacija civilnog društva, koje ukupan proces trebaju učiniti još transparentnijim, te dati konkretne prijedloge za kvalitetnu izradbu planova rada.
4. Potrebno je osigurati da se, u skladu sa Poslovnica oba doma Parlamenta BiH, najmanje 2 puta godišnje, održava zajednička sjednica oba doma Parlamenta BiH na temu: "Zastupnici pitaju – Vijeće ministara BiH odgovora". U tom pogledu, prekršen je poslovnik oba doma Parlamenta BiH, jer zajednička sjednica nije sazvana, a poslovnički rok je već istekao (30.06.2007. godine).
5. Oba doma Parlamenta BiH treba da istraju u svojim zahtjevima na dosljednoj provedbi zaključaka, koji su usvojeni na sjednicama održanim 04.04.2007. godine, te 12.04.2007. godine, a vezani su za usvajanje Zakona o izvršenju Proračuna/Budžeta Institucija BiH za 2007. godinu.
6. Kako bi se kreirao što kvalitetniji Proračun/Budžet za 2008. godinu, potrebno je izvršiti detaljnu analizu usvojenog Proračuna Institucija BiH za 2007. godinu, kako bi se na temelju te analize, blagovremeno pristupilo izradi nacрта, a potom i prijedloga Proračuna/Budžeta za 2008. godinu.
7. Iako je web stranica Parlamentarne skupštine BiH nedavno potpuno rekonstruirana i može se konstatirati da je vrlo funkcionalna, treba pronaći način kako omogućiti građanima da se uključe u izravnu interakciju sa Parlamentom BiH (instaliranje građanskog foruma na web stranici i sl.)-

8. Uvesti tzv. web upitnik na web stranici Parlamentarne skupštine BiH, kroz koji bi se omogućilo postavljanje pitanja zastupnicima Parlamenta BiH od strane građana. Građani bi, pri tom, unosili svoje osnovne podatke (e-mail adresa, telefon, adresa stanovanja...), te u koordinaciji sa nadležnim parlamentarnim službama, u određenim vremenskim rokovima, dobijali odgovore na svoja pitanja.
9. CCI predlaže donošenje odluke da stručne službe Parlamenta BiH ubuduće, u skladu sa tehničkim mogućnostima, sve materijale zastupnicima oba doma Parlamenta BiH, nevladinim organizacijama, te drugim zainteresiranim asocijacijama i građanima, koji prate rad državnog parlamenta, dostavljaju elektronskim putem, jer bi se na taj način osiguralo da svi zainteresirani ranije dobiju potrebne materijale, računajući na dodatne efekte uštede novca za papir i PTT troškove, koji pri tom nastaju.
10. Izmijeniti Članak 60. Poslovnika u radu Zastupničkog doma Parlamenta BiH i članak 54. Doma naroda, kojim se ne predviđa donošenje orijentacionog radnog plana od strane proširenog kolegija oba doma Parlamenta BiH, kako bi se radni plan (program rada) usvajao na plenarnim sjednicama, uz mogućnost da svi zastupnici sudjeluju u kreiranju godišnjih program rada, a ne samo prošireni kolegiji oba doma Parlamentarne skupštine BiH, kako je sada poslovnički uređeno.
11. Izvršiti izmjene i dopune Poslovnika o radu Parlamenta BiH, kojima će se precizirati pitanje ponovljenog glasanja na sjednicama Zastupničkog doma Parlamenta BiH, jer mnogi zastupnici, bez jasne argumentacije, a s ciljem određenih opstrukcija u radu Parlamenta BiH traže stalno ponavljanje glasanja, što negativno utječe na efikasnost u radu Parlamenta BiH.
12. Dograditi Poslovnik o radu oba doma Parlamenta BiH, kroz koji će se odrediti precizno vrijeme za glasanje o raspravljenim tačkama dnevnog reda, što bi značilo da zastupnici ne moraju biti u sali za sjednice prilikom rasprave o pojedinim tačkama dnevnog reda, a što je demokratska praksa u određenim susjednim zemljama, ali i zemljama sa visoko razvijenim demokracijama.
13. Učiniti dodatne napore od strane predsjedatelja domova i njihovih zamjenika, da sjednice počinju blagovremeno (apel Domu naroda), te da se sve učini, kako bi se dnevni redovi sjednica ranije usuglasili, kako se ne bi trošilo dragocijeno vrijeme na raspravu o dnevnom redu sjednice, a što negativno doprinosi efikasnosti u radu Parlamentarne skupštine BiH.
14. U koordiniranju aktivnosti na izradbi godišnjih planova rada oba doma Parlamenta BiH, pored Predsjedništva BiH, Vijeća ministara BiH, klubova zastupnika i svih povjerenstava oba doma, treba omogućiti da se u te aktivnosti uključe i organizacije civilnog društva, koje ukupan proces trebaju učiniti još transparentnijim, te dati konkretne prijedloge za kvalitetnu izradbu planova rada Parlamenta BiH.

▼ Očekivanja

Kako su zahtjevi iz Građanske platforme kreirani na temelju 12 identificiranih problema građana širom BiH i kako je njihova realizacija podržana peticijom koju je potpisalo preko 500.000 građana iz svih dijelova BiH, Centri civilnih inicijativa (CCI) izražavaju nadu da će Parlamentarna skupština BiH, u narednom periodu intenzivirati svoj rad i uložiti još više napora u pravcu rješavanja ključnih problema koje građani smatraju svojim najznačajnijim, a koji su obuhvaćeni Građanskom platformom, te tako izravno utjecati na brže usvajanje važnih reformskih zakona, kreirajući tako pozitivni ambijent da se ključni problemi građana kvalitetnije i brže rješavaju.

Takoder, očekuju se pozitivni iskoraci u smislu povećanja odgovornosti u radu Parlamenta BiH, te efikasnosti i efektivnosti rada najvišeg zakonodavnog organa valsti BiH, kao i dodatno zalaganje za usvajanje ključnih reformskih zakona, koji su očito prepreka na putu naše zemlje ka europskim i euroatlantskim integracijama.

Ø DODATAK 1.

8. GRAĐANSKA PLATFORMA

Ø Očekujemo do 2010. godine :

1. da se otvori 150 000 radnih mjesta u BiH.
2. da se iskorijeni ekstremno siromaštvo u BiH.
3. da minimalna mirovina/penzija u BiH bude 250 KM.
4. da svaki građanin u BiH ima pristup osnovnoj zdravstvenoj i socijalnoj zaštiti.
5. da se obezbijedi dostojanstven standard života na selu.
6. da BiH bude zemlja jednakih mogućnosti za mlade ljude.
7. da se smanje troškovi javne administracije.
8. da se okonča reforma sustava obrazovanja u BiH.
9. da se smanji razina korupcije u BiH.
10. da BiH ispuni sve uvjete za stjecanje statusa kandidata za članstvo u EU.
11. da javne tvrtke/ poduzeća budu bolje regulirana i efikasnija u pružanju javnih usluga.
12. da se udvostruče direktna strana ulaganja u BiH.